

Výstavba mluveného projevu

Typy projevů

➤ *Pracovní projev*

- představení své práce, představení své firmy
- referát, přednáška
- úvod k diskusi
- příspěvek k tématu

➤ *Společenský projev*

- projev k jubileu
- na výstavě, na koncertě apod.

➤ *Projev v rámci církve*

- promluva, kázání
- úvod ke čtení, úvod do liturgie
- katecheze

Před projevem

- ***Ujasnit si jádro sdělení*** - být schopen jej formulovat jednou větou.
- ***Zvolit si cíl*** – co je cílem?
  - formulovat problém
  - sdělit informaci
  - vyjádřit svůj názor
  - navrhnout něco
  - požádat o něco
  - vyjádřit díky a uznání
  - upozornit na důležitou okolnost
- ***Zvolit si jednoduchou osnovu***

Jak začít

Podle povahy proslovu je vhodné začít:

- ***Oslovením posluchačů*** – je možno užít i během řeči pro upoutání pozornosti
- ***Představením vlastní osoby*** – pokud mne posluchači neznají

Dále je žádoucí:

- ***Nesnižovat svou kompetenci*** – nejsem ten, kdo by měl mluvit, uměl mluvit, nejsem kompetentní, nebude to asi nic zvláštního co řeknu atd.
- ***Položit návnadu*** – návnada volá: tady bude řečeno něco zajímavého

Návnadou může být

- vlastní barvitá zkušenost, setkání, zážitek
  - zmínka o důležitých okolnostech (právě nyní, právě tady, právě s vámi)
  - vtíp (pouze pro schopné vypravěče)
  - citát či tvrzení důležitého člověka
- ***Jít hned k jádru sdělení*** – vyjádřit svůj názor, své přesvědčení, svůj postřeh, svůj návrh.

Zásady úspěšného projevu

1. Vcítit se do posluchače.

- Ke komu mluvím.
- Jaké jsou zájmy mých posluchačů.
- Vžít se do jejich aktuální situace a pocitů.
- Stavět na společném, na tom, co nás spojuje.

• **Jak lidé poslouchají**

- Myslíme průměrnou rychlostí 500 slov/min
- Mluvíme 150 slov/min
- Přebytná kapacita 350 slov/min

- Pokaždé, když řečník řekne něco, čemu posluchači nerozumění, už znají, nebo je to nudí, začnou se zabývat svými myšlenkami a problémy

Zásady úspěšného projevu

2. Udržovat kontakt

- Dobrý proslov je vlastně *dialogem*.
  - Hovořit *k posluchačům*, ne před posluchači
  - *sledovat reakce a modifikovat projev* podle reakcí publika.
- **Posluchač při dialogu**
    - souhlasí a potvrzuje si vlastní názor
    - souhlasí a rád přijímá něco nového
    - objasňuje si nebo řeší problém, který ho zajímá
    - nesouhlasí a čeká na příležitost, aby to sdělil

Zásady úspěšného projevu

3. Být srozumitelný a energický

- Mluvit v kratších větách.
- Nepřehánět cizí slova a slangové výrazy.
- Neužívat plevelná slova (vlastně, prostě, jaksi, jak už jsem řekl).
- Přímý, vyrovnaný a energický postoj
- Přiměřená mimika a gestikulace.

4. Využívat prostředky hlasové modulace

- Výslovnost
- Frázování
- Melodie
- Dynamika
- Tempo řeči

Zásady úspěšného projevu

5. Vyjadřovat citové zaujetí

Mít odvahu vyjadřovat přiměřeně citové zaujetí patří ke spontánnosti a jedinečnosti projevu.

Dobře **emočně naladit své posluchače** znamená užívat barvitá slova, vyvolávající silné představy.

Lidé reagují nejlépe na slova související s našimi smysly:

- **zrakem** – *jasný obraz, zářivé ráno, černá představa, ohnisko problému*
- **sluchem** – *zvonivý smích, tichý kout, harmonická duše, rytmus dne, spodní tón*
- **hmatem** – *drsná odpověď, letmý dotyk, hmatatelná podobá, měkký polštář*
- **chutí** – *cítím hořkost, kyselé ovoce, sladké nicnedělání.*

Univerzální osnovy

Univerzální osnovy se užívají při projevech bez přípravy

Pomohou nám:

- Rychle reagovat
- Neztratit „nit“ a udržet formu pohromadě

Univerzální osnova na čtyři

- **Stanovisko:** Myslím si toto.
- **Důvod:** Myslím si to z tohoto důvodu.
- **Příklad:** Obvykle to totiž bývá v praxi takto.
- **Stanovisko:** Proto zastávám toto stanovisko.

Varianta

- **Návrh:** Chtěl bych, abychom udělali toto.
- **Důvod:** Chtěl bych to z tohoto důvodu.
- **Příklad:** Přineslo by to tyto důsledky.
- **Návrh:** Proto chci, abychom udělali, co jsem navrhl.

Univerzální osnovy

Univerzální osnova na tři

- **Problém:** Toto nám dělá starosti. Toto je špatné.
- **Příčina:** Došlo k tomu takto.
- **Řešení:** Řešení vidím v tomto. (Návrh akce.)

Varianta I.

- **Minulost:** Dříve byly věci a okolnosti takovéto.
- **Přítomnost:** Nyní probíhají takto.
- **Budoucnost:** V budoucnu by mohly být jinak.

Varianta II.

- Řekněte jim, co jim chcete říci
- Řekněte jim to
- Řekněte jim, co jste jim řekli

- Osnovy lze mezi sebou **kombinovat**.
- Lze je používat pro formulování jakýchkoliv krátkých výstupů, včetně **odpovědí na otázky**.

Příprava projevu

1. **Zvolit si téma**, úhel pohledu, k čemu chceme posluchače dovést
2. **Formulovat hlavní myšlenku jednou větou**
3. **Strukturovat** 4 – 5 myšlenkových kroků a ujasnit si **logickou posloupnost** sdělovaných faktů
4. **Zkontrolovat argumentaci**, eliminovat sporné body.
5. **Zvolit příklady**, analogie, ilustrace ke sdělovanému a najít místa, kde si můžeme dovolit dát najevo **emoce**
6. **Zrevidovat délku** projevu z hlediska jeho místa a účelu, méně důležité škrtnout a zvýraznit **hlavní myšlenku**